

Videnskabelig Leder

Ugeskr Læger 2022;184:V205130

Svær overvægt og metabolisk syndrom

Kurt Højlund

Ugeskr Læger 2022;184:V205130

På trods af en detaljeret viden om, hvordan svær overvægt øger risikoen for en række alvorlige sygdomme, ses der stadig en stigning i forekomsten af svær overvægt i befolkningen [1]. Stigningen medfører en øget forekomst af overvægtsrelaterede tilstande som metabolisk syndrom, insulinresistens og fedtlever, som igen øger risikoen for især type 2-diabetes, hjerte-kar-sygdom og kræft. Den høje prævalens af svær overvægt og følgesygdomme har haft store konsekvenser under COVID-19-pandemien [2] og vil få endnu større sundheds- og samfundsmæssige konsekvenser i den nærmeste fremtid, hvis ikke vores viden i langt højere grad implementeres i klinisk praksis. Er man først blevet svært overvægtig, vil basale fysiologiske mekanismer modvirke et blivende vægttab, og adgangen til billig, usund og energitæt mad frem for lettere adgang til sund kost gør det ikke nemmere. Af samme grund er det altafgørende at forebygge udvikling af overvægt og svær overvægt hos børn og unge.

I dette temanummer sætter Ugeskrift for Læger fokus på svær overvægt og metabolisk syndrom med en række højaktuelle statusartikler. *Gribsholt & Bruun* gennemgår epidemiologien ved svær overvægt, herunder den fortsatte stigning i forekomsten, men også at forebyggelse af svær overvægt blandt børn og unge faktisk virker. *Andreassen et al* forklarer konsekvenserne af stigmatisering af personer med svær overvægt, også blandt sundhedsprofessionelle, og *Lindberg et al* beskriver, hvordan kommunikationen om svær overvægt kan forbedres, selvom der mangler udvikling af værktøjer, der kan anvendes i almen praksis. *Beck-Nielsen* forklarer, hvorfor kendskab til insulinresistens og metabolisk syndrom er afgørende for at kunne forebygge følgesygdomme hos personer med svær overvægt og type 2-diabetes, og at den viden bør udnyttes i den daglige klinik til gavn for patienterne. *Hansen et al* forklarer, hvorfor nonalkoholisk fedtlever-sygdom (NAFLD) er en særlig risikofaktor for følgesygdomme ved svær overvægt, og at nye screeningmetoder for NAFLD med fibrose i almen praksis kan sikre rettidig forebyggelse af svær leversygdom. Tilsvarende beskriver *Ternov et al*, hvordan påvisning af erektil dysfunktion ved metabolisk syndrom giver mulighed for en opportunistisk screening og dermed iværksættelse af forebyggelse, som kan forhindre udvikling af hjerte-kar-sygdom. *Holm et al* forklarer, at arveligheden ved svær overvægt især skyldes genvarianter, der påvirker appetitregulering og fedtfordeling, og hvordan en genetisk risikoscore for svær overvægt på sigt kan bidrage til en individualiseret forebyggelse af følgesygdomme. *Jørgensen & Dirksen* gennemgår mulighederne

for vægttabsbehandling i form af kost, medicin og/eller kirurgi. Fedmekirurgi er for de færreste, og farmakologisk behandling er dyr og uden tilskud, fordi der fortsat mangler bevis for en effekt på hårde endepunkter. Svær overvægt påvirker også lungerne, og det rammer især yngre med svær overvægt i form af astma. *Horner et al* gør rede for mulige mekanismer ved overvægtsrelateret astma, og hvorfor behandlingen også bør fokusere på livsstilsændringer. *Madsen et al* introducerer os til begrebet diabetisk kardiomyopati, som er en særlig form for hjerte-kar-sygdom ved metabolisk syndrom og type 2-diabetes og især omfatter hjertesvigt, ofte med bevaret ejektionsfraktion, og som ofte ikke diagnosticeres og behandles rettidigt. Forhøjede glukoseværdier i forbindelse med operation øger risikoen for komplikationer hos patienter med diabetes. *Madsbad et al* beskriver mulighederne for at forenkle guidelines for den perioperative glykæmiske kontrol.

Det er på høje tid, at den viden, vi har fra basal klinisk og epidemiologisk forskning, i de seneste årtier omsættes til handling i klinisk praksis til gavn for personer med svær overvægt. Et næsten 20 år gammelt oplæg til en national handleplan mod svær overvægt bør fornys [3], og en øget anvendelse af simple screeningsmetoder for insulinresistens, erektil dysfunktion, fedtlever, og metabolisk syndrom i almen praksis kan sammen med forebyggelsespakken »Overvægt« fra Sundhedsstyrelsen fra 2018 [4] bane vejen for en bedre forebyggelse og behandling af svær overvægt, især hos børn og unge, og dermed forhindre følgesygdomme og stigmatisering.

God læselyst!

Korrespondance Kurt Højlund, Steno Diabetes Center Odense, Odense Universitetshospital, og Klinisk Institut, Syddansk Universitet. E-mail: kurt.hoejlund@rsyd.dk

Interessekonflikter Der er anført potentielle interessekonflikter. Forfatterens ICMJE-formular er tilgængelig sammen med lederen på ugeskriftet.dk

REFERENCER

1. Sundhedsstyrelsen. Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil, 2021. <https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2022/Danskernes-sundhed> (20. sep 2022).
2. Stefan N, Birkenfeld AL, Schulze MB. Global pandemics interconnected – obesity, impaired metabolic health and COVID-19. *Nat Rev Endocrinol.* 2021;17(3):135-149.
3. Sundhedsstyrelsen. Oplæg til national handlingsplan mod svær overvægt – forslag til løsninger og perspektiver, 2003. www.sst.dk/da/udgivelser/2003/oplaeg-til-national-handlingsplan-mod-svaer-overvaegt---forslag-til-loesninger-og-perspektiver (20. sep 2022).
4. Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakke – overvægt, 2018. <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2018/forebyggelsespakke-overvaegt> (20. sep 2022).